

ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА ТАЙВАНЮ

В. Голод

У 2002 році президент Тайваню Чень Шуйбень проголосив інвестиційну політику Тайваню як політику «відкритих дверей» із метою поглиблення глобалізації тайванської економіки та сприяння її подальшому зростанню. Ще в 1954 році був опублікований Статут іноземного інвестування, що проголошував рішення уряду про всебічне заохочення капіталовкладень в економіку острова. Економічна лібералізація та інтернаціоналізація – це основні принципи роботи уряду й зараз. Як підкреслював президент Тайваню у своєму новорічному зверненні до народу в 2005 році: «В умовах загостреної міжнародної конкуренції промислова структура та фінансово-економічна система повинні трансформуватися, щоб відповідати вимогам глобалізації. Уряд приймає активні дії, спрямовані на покращення інвестиційного клімату» [1].

Характеристика стану прямого іноземного інвестування на Тайвань

За даними Департаменту статистики Міністерства економіки станом на 01.01.2006 р. у тайванській економіці працює біля 3, 953.8 млн. дол. США прямих іноземних інвестицій. Динаміка іноземного інвестування в економіку Тайваню останніх 15 років є наступною: 1990 р. – 2000 р. відбулося зростання на 230.5% з 2,301.8 млн. дол. США до 7,607.7 млн. дол. США. Протягом 2000-2005 років відбулося падіння іноземного інвестування на острів на 48 % [2].

Зазначимо, що в 1990 році в економіці острова був присутній значною мірою капітал «закордонних китайців» – 220,115 млн. дол. США, а на початку 2006 року його не було зареєстровано зовсім. Однак станом на 01.09.2006 зареєстровано 25,3 млн. дол. США.

Галузева структура іноземних інвестицій відображена в таблиці №1 (для порівняння наводяться дані 1990, 2000 та 2005 років). Як видно з таблиці №1, на початку 90-х більше 50% від загального обсягу інвестицій було спрямовано у виробництво, а з 2000 року збільшується доля вкладів у сфері послуг, а в 2005 р. – у сільське господарство. Станом на 01.09.2006 було зареєстровано 8,341.9 млн. дол. США іноземних інвестицій, де більше 58% було вкладено у виробництво.

Взагалі в період 1952 р. – травень 2006 року в тайванську економіку було інвестовано всього 71,366.6 млн. дол. США, де 3,960.2 млн. дол. США – це капіталовкладення «закордонних китайців», а 67,406.4 млн. дол. США – вкладення іноземних інвесторів.

Головними імпортерами капіталу серед «закордонних китайців» є Філіппіни, Гонконг та США, що разом складають 74.25% від усіх капіталовкладень «закордонних китайців» в період 1952-травня 2006 років. Серед іноземних інвесторів лідирують США, Японія, країни Карибського басейну та Нідерланди: 20.23%, 19.02%, 17.57%, 11.25% відповідно від загального обсягу прямих вкладень іноземних інвесторів [2].

Серед великих компаній, що інвестують на Тайвань можна виділити Toshiba, NEC, Philips, Mitsubishi, Samsung, Siemens, Dupont, Texas Instrument.

Галузева структура прямого іноземного інвестування на Тайвань

1, 000 дол.США

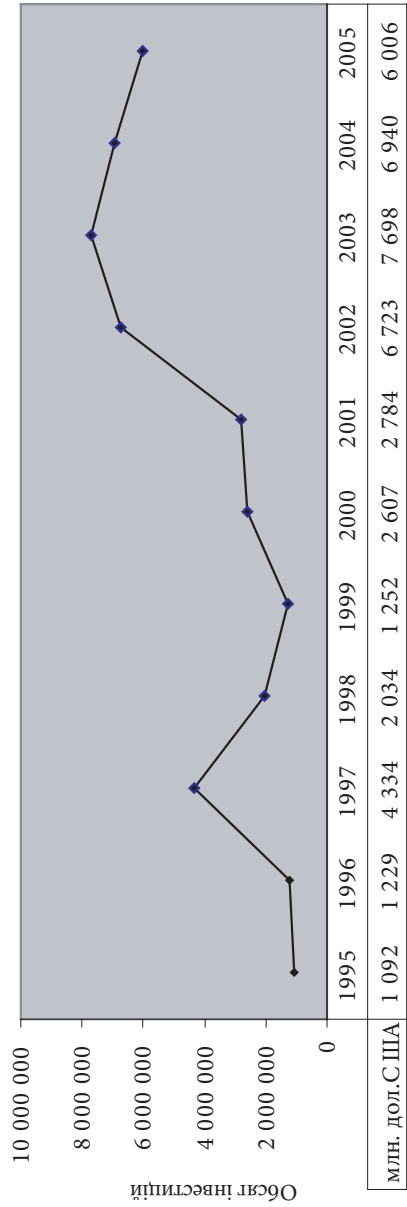
Рік	Всього	Сільське господарство	Промисловість			Сервіс					Приватний сервіс та ін.
			Горні та кар'єрні роботи	Виробництво	Електрика, газ та вода	Будівництво	Торгівля місця харчування	Транспорт та склади	Фінанси та страхування		
1990	2 301 772	368	-	1 444 773	-	12 528	284 080	39 100	315 206	205 717	
2000	7 607 739	203	353	1 737 879	-	254 148	1 027 060	62 585	2 182 475	2 343 042	
2005	4 228 052	7 153	3 803	1 397 175	-	165 642	611 630	108 317	1 616 261	318 071	

Джерело: Інвестиційна комісія, Міністерство економіки

Примітка: До приватного та ін. сервісу відносяться лізинг та оренда, професійний, науковий та технічний сервіс, освіта, медицина, спорт, відпочинок тощо.

Графік №1.

Динаміка непрямого інвестування Тайванем в економіку КНР

Рік

Географічна структура іноземного інвестування Тайваню за кордон

Назва країни	2000 рік		2005 рік	
	тис. дол. США	структура в%	тис. дол. США	структура в%
Всього	5 077 062	100	2 447 449	100
США	861 638	17	314 635	12,9
Японія	312 222	6,2	42 552	1,7
Гонконг	47 512	0,9	107 559	4,4
Сингапур	219 531	4,3	97 701	4
Тайланд	49 781	0,9	20 265	0,8
Малайзія	19 406	0,4	28 195	1,2
Індонезія	33 711	0,7	9 115	0,4
Філіпіни	12 971	0,3	14 937	0,6
В'єтнам	54 046	1,1	93 932	3,8
Європа	36 751	0,7	299 423	12,2
Океанія	21 495	0,4	85 601	3,5
Інші країни	3 407 998	67,1	1 333 534	54,5

Джерело: Інвестиційна комісія, Міністерство економіки Тайваню

Характеристика стану прямого зарубіжного інвестування Тайваню в інші країни

В 2005 році обсяг інвестування Тайваню за кордон був на рівні 2,447 млн. дол. США (не враховуючи інвестицій у КНР). Порівнюючи з 2000 роком, коли обсяг інвестицій був найбільшим за останні 15 років – 5,077 млн. дол. США, відбулося падіння на 51.8%. Географічну структуру характеризують дані Таблиці №2. Щодо галузевої структури, то Тайвань віддає перевагу перш за все фінансам та страхуванню, а по-друге – виробництву (57% та 27% від загального обсягу відповідно) [2].

Окремо слід зупинитися на інвестиційній діяльності Тайваню в КНР. З метою легалізувати стосунки по обидві сторони Тайванської протоки, у листопаді 1990 року Виконавчий Юань затвердив «Статут щодо відносин між Тайванем та континентальним Китаєм». Згідно цього документу, Міністерство економіки розробило дві директиви: одна регулювала непрямий експорт до КНР, а інша – інвестиційну діяльність та технологічну взаємодію з континентом. При цьому згадувались три обов'язкові умови: 1) баланс національної безпеки та економічної вигоди; 2) непряма торгівля; 3) погодження з урядом. Таким чином, лише з 1991 року тайванська інвестиційна діяльність у КНР отримала «зелене світло». Інвестиції мають надходити лише за чотирма каналами: 1) через представництво тайванської компанії в третій країні; 2) через інвестицію в іншу компанію в третій країні; 3) через компанію за межами КНР; 4) через непрямий грошовий переказ [3, 28-29].

Тайванський інтерес до інвестування в КНР базується на простих економічних перевагах: порівняно дешева робоча сила, яка є в надлишку; великі земельні ресурси; значний місцевий ринок збуту; сильний технічний та технологічний потенціал у сумісництві з тайванським капіталом, промисловим досвідом та навиками управління.

Динаміка зростання інвестування продемонстрована графіком №1. Простежується поступове зростання обсягів інвестицій у залежності від послаблення контролю з обох сторін протоки. З 6,006.9 млн. дол. США, що були вкладені в

економіку Китаю в 2005 році, 2,395.9 млн. дол. США (майже 40%) були інвестовані в електронну промисловість [2]. Найбільш популярні провінції для тайванських капіталовкладень – це Цзянсу (56% від загального обсягу інвестицій) та Гуандун (Кантон) (20.3%) [2].

Переваги Тайваню для іноземного інвестора

Іноземні інвестори виділяють наступні переваги Тайваню як об'єкту інвестицій:

1. Значна промислова база та її інтеграція в сектори інформаційних технологій та електроніки.

У свій час Тайвань знайшов свою порівняльну перевагу, коли зорієнтував економіку в сторону експорту технічно-передових товарів електроніки та хімічної промисловості. На сьогоднішній день Тайвань є одним із лідерів у виробництві комп'ютерної продукції, може пишатися своїми промисловими зонами та науковими парками. Можна виділити наступні товари, постачальником №1 у світі є Тайвань: CD-R та CD-RW диски, DVD-R та DVD-RW диски, скловолокно, ливарний сервіс, ІС корпуси, електролітична мідна фольга, ABS тощо.

2. Науково-дослідницька база, висококваліфікована робоча сила.

Витрати уряду на науково-дослідницьку роботу постійно зростають: з 1,66% від ВВП в 1990 році до 2,45% в 2004 році. В 2003 році Тайвань володів 6,676 американських патентів, 4-е місце у світі після США, Японії та Німеччини. В 2002 році на Тайвані було опубліковано 10,381 наукових дисертацій.

3. Лідер венчурного капіталу в Азії.

Перша венчурна фірма була зареєстрована в 1983 році. З того моменту біля 160 млрд. НТ були інвестовані в 8000 нових технологій. На Тайвані біля половини технологічних компаній мають ту чи іншу частку венчурного капіталу. Наприкінці 2003 року налічувалось 209 фірм з загальною кількістю 158.346 млрд. НТ венчурного капіталу, що інвестовано в 8 400 інвестиційних проектів таких сфер як напівпровідники, ІТ, телекомунікації, електроніка, оптична промисловість. Можна сказати, що зростання цих галузей промисловості – це заслуга венчурного капіталу.

4. Удосконалена інформаційна та телекомунікаційна інфраструктура. Приватизація інформаційного та телекомунікаційного сектору економіки розпочалась в 1998 році. З того часу спостерігається різке підвищення його якості та розміру. За статистичними даними Міжнародного Телекомунікаційного Союзу станом на кінець 2005 року на Тайвані на кожні 1000 мешканців нараховується 1109.9 абонентів мобільних телефонів, що є другим місцем в світі та першим в Азії. В 2004 році було зареєстровано 8.03 млн. користувачів Інтернету (при населенні в 22,7 млн. людей на кінець 2004 року). Ці цифри демонструють прогрес острову в побудові вдосконаленої телекомунікаційної, інформаційної та Інтернет інфраструктури.

5. Зручне географічне положення в Азійсько-Тихоокеанському регіоні. Близьке територіальне розміщення до столиць та найбільших міст регіону додає Тайваню переваг.

6. Сучасна портова інфраструктура, високопрофесійний морський та логістичний сервіс. Зручне географічне розміщення грає важливу роль для розвитку транспортного сектору, як морського, так і повітряного. Більш того, у березні 2004 року урядом затверджено перетворення порту Гаосюн та порту Цзілун у вільні економічні зони із січня 2005 р. та вересня 2004 р. відповідно. Це прискорило проходження митного оформлення, збільшило товаропотік та знизило операційні витрати.

6. Досконале інвестиційне законодавство та значна підтримка з боку уряду. Тайванське інвестиційне законодавство розроблене згідно міжнародній еконо-

мічній ситуації та з урахуванням умов місцевого розвитку. Був розроблений так званий Статут для інвестування іноземцями та «іноземними китайцями», що відрізняються лише тим, що «іноземним китайцям» дозволено інвестувати в деякі з тих категорій, що заборонені для іноземців некитайського походження.

Тайванське інвестиційне середовище

Згідно звіту Світового економічного форуму за 2004-2005 роки, Тайвань займає 4-е місце серед світових економік та перше в Азії за показником «індекс зростання конкурентоспроможності». Швейцарська компанія щодо оцінки ризиків BERI у своєму звіті стосовно ризику бізнес-середовищ, відвела Тайваню 5-е місце серед світових економік як країні з низьким рівнем ризику для інвестування.

При темпах зростання економіки 4.03% в 2005 році (прогноз на 2006 рік – 4.28%), ВВП 355.4 млрд. дол. США, ВВП 346.4 млрд. дол. США, при позитивному сальдо торгівлі в 15.82 млн. дол. США), Тайвань займає 15 місце серед торгових країн світу. Станом на кінець 2005 року ВВП на душу населення складало 15 690 дол. США, доля валових внутрішніх інвестицій складала 19.7% від ВВП, а валютні резерви сягали 253.3 млрд. дол. США, що є третім місцем у світі [4].

Інвестиційний потенціал Тайваню можуть також охарактеризувати наступні макроекономічні показники (дані за 2005 рік): індекс споживчих цін – 2.30%; індекс оптових цін – 0.61%; темпи зростання споживчого попиту населення – 2.7%; темпи зростання промислового виробництва – 4,1%; витрати центрального уряду/ВВП – 15.9%; дефіцит бюджету/ВВП – 1,8%; податкові надходження/ВВП – 14.1%; ставка позичкового відсотка – 2.24% [4].

Відомі міжнародні інформаційні агентства, такі як BERI, IMD, WEF, EIU, що оцінюють інвестиційні ризики країн, надали позитивну оцінку Тайваню.

Таблиця № 3.

Оцінка інвестиційного середовища Тайваню серед інших країн провідними міжнародними рейтинговими агентствами

Звіт BERI щодо оцінки ризику інвестиційного середовища	Звіт IMD щодо загальної конкурентоспроможності	Звіт WEF щодо зростання конкурентоспроможності	Звіт EIU щодо оцінки бізнес середовищ
Серпень 2004: 5 місце	Червень 2004: 12 місце	Листопад 2003: 5 місце	1998-2003: 20 місце
Серпень 2005: 5 місце	Травень 2005: 11 місце	Жовтень 2004: 4 місце	2004-2008: 18 місце

Джерело: Інвестиційна комісія, Міністерство економіки Тайваню

Примітка: EIU оцінювало Тайвань лише серед азійських економік

BERI у своєму звіті дало позитивну оцінку тайванського інвестиційного середовища, підтримало політику уряду щодо заохочення інвестицій та прогнозувало подальше зростання економіки острову.

У звіті IMD зазначалося, що Тайвань продемонстрував успіхи в розвитку економіки та підкреслювалося зростання його конкурентоспроможності.

Агентство WEF збільшило загальний індекс конкурентоспроможності острову з 5 позиції до 4-ої, однак залишило конкурентоспроможність тайванських компаній на 17 місці.

Звіт EIU оцінив тайванське бізнес середовище 1998-2003 років як «добре», однак прогнозував зміну в 2004-2008 до рівня «відмінно».

Лібералізація та інтернаціоналізація – це сьогоденні напрямки економічного, торгового та інвестиційного розвитку Тайваню. Дякуючи правильному курсу, промислова структура острова постійно вдосконалюється, а економічна система стає ще більш відкритою. Цей розвиток повинен і в подальшому збільшувати роль Тайваню в глобальному економічному середовищі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Урядовий інформаційний офіс Китайської Республіки на Тайвані// <http://english.www.gov.tw/TaiwanHeadlines/index.jsp>
2. Департамент статистики Міністерства економіки Тайваню// <http://2k3dmz2.moea.gov.tw/GNWEB/english/indicators/reports/D.xls>
3. Teh-chang Lin, Taiwan's Investment Policy in Mainland China//*Journal of Chinese Political Science* – 1997 – pp.25-46.
4. Національна статистика Китайської Республіки на Тайвані// <http://eng.stat.gov.tw/public/Data/691517321371.xls>